

KAKO KLASIFICIRATI FILOZOFIJU UNUTAR SHEME UDK? PROBLEMI I RJEŠENJA IZ PRAKSE NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE

HOW TO CLASSIFY PHILOSOPHY ACCORDING TO UDC? PROBLEMS
AND SOLUTIONS IN THE PRACTICE OF THE NATIONAL AND
UNIVERSITY LIBRARY IN ZAGREB

Andrea Gornik

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb
agornik@nsk.hr

UDK / UDC 025.45UDK:1

027.54(497.54Zagreb):025.4

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 6. 7. 2006.

Sažetak

U članku se objašnjavaju osnovna načela i praktična rješenja klasifikacije filozofije u sustavu Univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. U sadržajnoj obradi filozofske literature možemo razlikovati nekoliko skupina: izvorna filozofska djela, studije, kritike i interpretacije pojedinih filozofa ili filozofskih sustava, povijest filozofije te referentnu filozofsku građu.

Klasifikacijska shema filozofije prema UDK razvrstava građu u tri osnovne skupine: priroda filozofije i filozofiranja, filozofske discipline, filozofski sustavi i gledišta. Po nekim karakteristikama koje proizlaze iz same prirode filozofskog mišljenja, kao specifičnoga intelektualnog fenomena zapadne civilizacije, skupina filozofije razlikuje se od skupina svih drugih znanstvenih područja i disciplina. Mnoge od tih znanosti nastaju u okrilju filozofije, što i u suvremenosti uvjetuje specifičan odnos među njima. Ističe se potreba dosljednog okupljanja filozofskih djela u skladu s njihovim predmetom i oblikom kako bi se osiguralo njihovo pronalaženje i uporaba.

Ključne riječi: filozofija; klasifikacija; Univerzalna decimalna klasifikacija; UDK; filozofske discipline; filozofski sustavi i gledišta; estetika; filozofska antropologija; filozofija kulture; kulturalna teorija; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Summary

The article explains principles and practical solutions in the classification of philosophy according to Universal Decimal Classification (UDC) in the National and University Library in Zagreb (Croatia). The author points out that the literature in philosophy pertains either to original philosophical works or can be in a form of philosophical studies (criticism, interpretation), history of philosophy or reference sources in philosophy. The subject of philosophy itself is organized in UDC into following three areas: the nature of philosophy, philosophical disciplines and philosophical systems and aspects. The author points out some specificities of philosophy as a discipline and discusses difficulties in content analysis and classification of philosophical works which do not belong to any of the suggested categories or are intra- and inter-disciplinary in nature. The author emphasises the need for consistency in collocating philosophical works, according to their subject and form, in order to facilitate their easier retrieval and use.

Keywords: philosophy; classification; Universal Decimal Classification; UDC; philosophical disciplines; philosophical systems and points of view; aesthetics; philosophical anthropology; philosophy of culture; cultural theory; National and University Library, Zagreb

Uvod

Za razliku od drugih znanosti koje proučavaju određeno područje stvarnosti, filozofija proučava cjelokupnu stvarnost.¹ Sama riječ filozofija znači mudroslovlje, ljubav prema mudrosti (grč. *philosophia*, etimološki dolazi od *philos*-prijatelj i *sophia*-mudrost, dakle filozof je prijatelj mudrosti, ali sam nije *sophos*-mudrac). Filozof pita o razlogu stvari uopće, spoznaje stvari po njihovim uzrocima te, shvaćajući ih, postiže spoznaju ili znanje-*episteme*. No, filozofsko znanje nije sama mudrost, nego ostaje stalna težnja k njoj, stalno čuđenje koje započinje i završava pitanjem o smislu, istini, razlogu, pitanjem o bitku, počelu svega.² Kao posebna intelektualna aktivnost, filozofija nastaje u Grčkoj krajem 7. i početkom 6. stoljeća prije nove ere i tipičan je fenomen zapadne civilizacije te je prema takvom razumijevanju stvari razrađena i skupina filozofije u shemi UDK.

Ne negirajući postojanje elemenata filozofskog mišljenja i u drugim kulturama, u skupini filozofije klasificira se europska filozofska misao, dok se izvaneuropska misao klasificira najčešće u skupinu religije te u povijest filozofije uz pomoćnu oznaku za zemlju u kojoj se pojavila.

---

¹ Mišić, Anto. Rječnik filozofskih pojmova. Split : Verbum, 2000. Str. 96.

² Filozofijski rječnik / [autori] Branko Bošnjak ... [et al.] ; uredio Vladimir Filipović. Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1965. Str. 134.

Primjeri:

1(091)(540)

HIRIYANNA, Maisuru

Osnove indijske filozofije / M. [Maisuru] Hiriyanina ; [prevela Vesna Špiljak]. – Zagreb : Naprijed, 1980. – 371 str. ; 22 cm

Prijevod djela: Outlines of Indian philosophy. – Str. [5]-24: Historiografija indijske filozofije i M. Hiriyanina / Čedomil Veljačić.

I. Indijska filozofija—Povijest

1(091)(510)

299.513

PREMUR, Ksenija

Lao Ce / Ksenija Premur. – Zagreb : Naklada Lara, 2006. – 160 str. ; 20 cm
ISBN 953-7289-06-0

I. Taoizam—Filozofska načela

Treba napomenuti još jednu bitnu značajku koja filozofiju razlikuje od svih drugih znanosti, a to je posve različito razumijevanje pojma modernosti i suvremenosti. Naime, i tzv. suvremena filozofska misao još uvijek živi i raspravlja djela velikih filozofa te je, primjerice, antička filozofska baština koja je snažno zaoкупljala duhove svih vremena, i danas nešto što se još uvijek i stalno promišlja, s čime se i dalje komunicira, nikad zastarjela, nikad prevladana. Tako na istoj klasifikacijskoj oznaci nalazimo tekstove nastale u različitim vremenskim trenucima, jer su pitanja načela, atoma, materije, istine, dobrote, lijepog nadživjela dvije tisuće godina, te se postavljaju uvijek iznova, i danas u suvremenosti. Dok posebne znanosti pokazuju stalan razvoj i napredak, te se s novim spoznajama javljaju nova područja istraživanja, filozofija se povijesno mijenja, ali se uvijek vraća istim problemima koje čovjeku nameće njegov opstanak u svijetu. Najstarija je filozofija jednako suvremena kao i današnja.

1 Filozofija i Univerzalna decimalna klasifikacija

U klasifikacijskom sustavu UDK filozofija je svrstana u skupinu *I*.³ Klasifikacijska shema filozofije primarno razvrstava građu u različite filozofske discipline. Iz nekih filozofskih disciplina u koje se filozofija s vremenom grana, kasnije su se razvile novovjekovne znanosti. Posljedice takve povijesne mijene nalazimo i u UDK shemi filozofije. Tako se unutar filozofije nalazi jedna posve zasebna znanstvena disciplina psihologija, smještena na broju *159.9*, između podskupine *14 Filozofski sustavi i gledišta* i podskupine *16 Logika. Epistemologija. Psiholo-*

---

³ Univerzalna decimalna klasifikacija. Prvo hrvatsko srednje izd. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2005-2007. I. dio : Društvene i humanističke znanosti. Str. 127-138.

gija se sve do 19. stoljeća razvijala unutar filozofije, međutim u 19. stoljeću, kada nastaju i neke druge znanstvene discipline, neke od njih također u okviru filozofskih promišljanja, kao npr., političke znanosti, psihologija se odvaja u posebnu znanstvenu disciplinu. Zašto se u sustavu UDK, za razliku od političkih znanosti koje su svrstane u zasebnu skupinu to poštovalo, a u slučaju psihologije nije, te je skupina filozofije raspolovljena na dva dijela, pitanje je s kojim se susreće knjižničar filozofskog obrazovanja, i možda najveća nelogičnost u skupini filozofije.

U sadržajnoj obradi filozofske građe primarno je razlikovanje tzv. izvornih filozofskih djela koja se klasificiraju u različite filozofske discipline kojima pripadaju ili, pak, u pojedine filozofske sustave i gledišta, te filozofske studije, kritike i interpretacije pojedinih filozofa. Taj se problem različito rješavao u praksi knjižnica. No, u praksi NSK prepoznalo se kao vrlo korisno, osobito s obzirom na potrebe i upite korisnika, razlikovati UDK oznaku za tekstove kojima je, primjerice, autor filozof Nietzsche, od onih tekstova u kojima je tema sama Nietzscheova misao, njegovo djelo ili njegova biografija.

Primjeri:

111.852

NIETZSCHE, Friedrich Wilhelm

Rođenje tragedije / Friedrich Nietzsche ; prevela Vera Čičin-Šain ; priredio Branko Despot. – Zagreb : Matica hrvatska, 1997. – 168 str. ; 17 cm. – (Biblioteka Parnas. Niz Filozofija)

Prijevod djela: Die Gubert der Tragoedie. – Str. 161-167: Friedrich Nietzsche / B. Despot.

ISBN 953-150-077-0

Komentar. Primjer prikazuje način klasificiranja izvornoga filozofskog djela. S obzirom na njegovu estetsku tematiku, klasificirano je na estetiku.

1 Nietzsche, F. W.

PLATZ, Slavko

Friedrich Nietzsche o umjetnosti / Slavko Platz.

Bibliografske bilješke uz tekst. – Summary.

U: Obnovljeni život. – Zagreb : Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 1971- . – ISSN 0351-3947. – 57 (2002), 1 ; str. 91-103.

I. Nietzsche, Friedrich Wilhelm—Estetika

Komentar. Primjer prikazuje način klasificiranja filozofskih studija i interpretacija u kojima se tematizira misao jednog filozofa (ili najviše do tri). Takva klasifikacija omogućuje da u pretraživanju bibliografske baze podataka, pomoću UDK oznake pronađemo literaturu u kojoj je predmet razmatranja neki filozof, njegova misao ili djelo.

1 Nietzsche, F. W.

SAFRANSKI, Ruediger

Nietzsche : Biographie seines Denkens / Ruediger Safranski. – Muenchen ;

Wien : Hanser, cop. 2000. – 398 str. ; 23 cm

Bibliografija: str. 393-[399].

ISBN 3-446-19938-1

I. Nietzsche, Friedrich Wilhelm—Život i djelo

Komentar. Primjer prikazuje način klasificiranja biografskog djela u kojem se govori o životu i djelu nekog mislioca.

111.1

1(091)(38)(049.3)

1 Heidegger, M.

ZORE, Franci

Pitanje istine bitka na početku grčkog mišljenja / Franci Zore ; sa slovensko-ga preveo Mario Kopic.

Bibliografske bilješke uz tekst. – Summary.

U: Filozofska istraživanja. – Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 1980- .

I. Heidegger, Martin—Antička filozofija II. Bitak—Grčka filozofija III. Grčka filozofija—Pitanje bitka

Komentar. Kada tekst, u kojem se tematizira misao nekog filozofa, razmatra neko filozofsko pitanje i šire, tj. autor iznosi i druga gledišta o njemu, ili razvija vlastito, tada se dodaje i druga UDK oznaka, prema filozofskoj tematici djela. U navedenom primjeru tematizira se pitanje bitka u grčkoj filozofiji, te Heideggerova interpretacija antičkoga razumijevanja bitka.

U klasifikacijskoj praksi nekih knjižnica, npr. slovenskih, dodjeljuje se ista UDK oznaka, *1 Nietzsche, F. W.*, u oba slučaja, dakle i kada je Nietzsche autor teksta koji klasificiramo. Bavljenje filozofijom uvijek podrazumijeva obzor određene filozofske discipline ili nekoga filozofskog pitanja, pa je omogućiti pretraživanje po filozofskim disciplinama imperativ svake njezine klasifikacije, no, s druge strane, smatramo korisnim omogućiti pretraživanje literature u kojoj su pojedini klasični filozofi predmet različitih studija i interpretacija. Takva klasifikacija omogućuje i pregledan raspored građe na policama, što je još jedna bitna funkcija knjižnične klasifikacije.

2 Filozofske discipline

Temeljne filozofske discipline imaju svoje zasebne oznake u UDK sustavu i detaljno su razrađene. To su *111 Opća metafizika. Ontologija, 113/119 Kozmologija. Filozofija prirode, 13 Filozofija uma i filozofija duha, 16 Logika, 165 Spoznajna teorija. Epistemologija i 17 Etika.*

2.1 Estetika

Estetika, svakako jedna od temeljnih filozofskih disciplina, čijim se osnivačima smatraju antički filozofi Platon i Aristotel, pomalo je nespretno smještena na metafizici, nije detaljnije razrađena, i ima samo jednu UDK oznaku – 111.852. Metafizika je dio filozofije koji istražuje načela bitka i zbivanja,⁴ te je ishodište različitih filozofskih promišljanja, o duši, kozmosu, istini, dobroti, lijepom, ali je u razvoju filozofije od cjelokupne metafizike danas ostala samo “prva filozofija”, kako ju je nazivao Aristotel, tj. ontološka problematika. Kao metafizičko pitanje o biti umjetnosti, pitanje metafizike lijepog u spekulativnim filozofskim promišljanjima Platona, Plotina, njemačkoga klasičnog idealizma i nekih novijih zastupnika, ova se disciplina već od Aristotela pa do danas razvijala i u drugom smjeru, kao teorija umjetnosti koja istražuje smisao, značenje i bit umjetničkog, zasnovana na empirijskim zakonomjernostima umjetničkog stvaranja, estetskog izraza, umjetničkog doživljaja, estetičke kritike i vrednovanja. Tek u 18. stoljeću filozof Baumgarten u svom djelu “Aesthetica” prvi je upotrijebio taj termin razumijevajući estetiku kao znanost o lijepom u umjetnosti i u prirodi.⁵ Različiti estetički pravci koji se kasnije javljaju, sve veća interdisciplinarnost u tematiziranju umjetničkih fenomena, bogatstvo estetičke literature, do danas su ovu filozofsku disciplinu promovirali u jednu od najplodnijih i suvremenosti najzanimljivijih filozofskih disciplina, što bi trebalo implicirati adekvatniju oznaku i bolju razradu ove podskupine.

Estetička literatura koja tematizira različita pitanja filozofije umjetnosti, ili samo jedne umjetničke vrste, nerijetko dobiva i drugu klasifikacijsku oznaku – iz teorije i filozofije umjetnosti. U prvoj UDK oznaci kombinira se broj iz estetike s brojem iz umjetnosti. Neki su tekstovi klasificirani na teoriju i filozofiju umjetnosti, dok druga oznaka iz estetike može i posve izostati jer je procjena klasifikatora da se radi primarno o teoriji umjetnosti te je filozofski pristup manje bitan.

Primjeri:

111.852:7

7.01

ELDRIDGE, Richard Thomas

An introduction to the philosophy of art / Richard Eldridge. – Reprinted. – Cambridge [etc.] : Cambridge University Press, 2004. – IX, 285 str. ; 25 cm

Puno ime autora: Richard Thomas Eldridge. – Bibliografija: str. 264-276; bibliografske bilješke uz tekst. – Kazalo.

ISBN 0-521-80521-X

I. Filozofija umjetnosti—Osnovni pojmovi II. Umjetnost—Filozofsko gledište

⁴ Filozofijski rječnik / [autori] Branko Bošnjak ... [et al.], str. 253.

⁵ Grlić, Danko. Estetika. Zagreb : Naprijed, 1983. Dio 2 : Epoha estetike. Str. 49.

111.852:75

75.01

DERRIDA, Jacques

Istina u slikarstvu / Jacques Derrida ; preveli Spasoje Ćuzulan, Mirjana Dizdarević. – Sarajevo : Svjetlost, 1990. – 331 str. : ilustr. ; 20 cm. – (Biblioteka Raskršća)

Prijevod djela: La verite en peinture. – Str. 288-303: Dekonstrukcija i kritika uma / Spasoje Ćuzulan.

ISBN 86-01-01720-7

I. Slikarstvo—Estetika

75.01

KANDINSKIJ, Vasilij

O duhovnom u umjetnosti / Wassily Kandinski ; s ruskoga prevela Goranka Lozanović. – Ilustr.

Pravi oblik autorova imena: Vasilij Kandinskij. – Str. 474-479: bilješke.

U: Europski glasnik. – Zagreb : Hrvatsko društvo pisaca, 1996- . – ISSN 1331-0232. – (1997), 2 ; str. 426-479.

I. Slikarstvo—Estetika

Estetički tekstovi u kojima se tematizira odnos estetike i drugih znanstvenih disciplina, neki poseban aspekt u filozofskom proučavanju umjetnosti ili se razmatra fenomen koji pripada nekoj drugoj znanstvenoj sferi, klasificiraju se kombinacijom oznake iz estetike s odgovarajućim UDK oznakama.

Primjeri:

111.852:316](075.8)

PETROVIĆ, Sreten

Estetika i sociologija / Sreten Petrović. – 5., prerađeno i dopunjeno izd. – Beograd : Naučna knjiga, 1990. – 416 str. ; 24 cm

Bibliografija: str. 416. – Kazalo.

ISBN 86-23-03042-7

I. Estetika—Sociološko gledište

7.01:159.9

111.852:159.9

159.954:111.852

ARNHEIM, Rudolf

Art and visual perception : a psychology of the creative eye : the new version / Rudolf Arnheim. – Expanded and revised ed. – Berkeley ; Los Angeles ; London : University of California Press, cop. 1974. – X, 508 str., [2] str. s tablama u bojama : ilustr. ; 23 cm

Bibliografija: str. [487]-501. – Kazalo.

ISBN 0-520-02613-6

I. Percepcija oblika—Psihološka studija II. Umjetnost—Psihološko gledište

2.2 *Filozofska antropologija*

Suvremena filozofska disciplina, jedna od najmlađih, koja ima svoje izvore u cjelokupnoj filozofskoj misli od antike naovamo, filozofska antropologija, u UDK shemi nema svoju oznaku te je klasifikatorima prepušteno da se dogovorno odluče za jednu od ponuđenih oznaka. Filozofska antropologija koja se u svojim antičkim počecima nazivala “racionalna psihologija”, osnovica je svih drugih znanosti koje se bave ljudskom biti s određenoga, za tu znanost specifičnog stajališta, i danas ima izvore u mnogima posebnim empirijskim disciplinama koje se bave problemom čovjeka sa svojih parcijalnih aspekata.⁶ Za razliku od medicinske, biološke, etnološke, psihološke, sociološke i kulturne antropologije, filozofska antropologija nastoji osvjetliti ontičku strukturu ljudskoga bića, prilazeći tome problemu isključivo s ontološkog, fundamentalnog i univerzalnog stajališta. Kao refleksija o čovjeku, tu se susreću različiti teorijski i metodologijski pristupi u razumijevanju čovjeka i na taj način tvore jednu mnogoznačnu i višedimenzionalnu sliku čovjeka.⁷ U dosadašnjoj praksi NSK nekada se za takvu građu koristila oznaka unutar neoskolastike 141.319.8, iz potpunog izdanja UDK tablica, ali se kasnije prepoznala kao primjerenija oznaka 130.11 unutar podskupine 13 *Filozofija uma i duha*.

Primjer:

130.11

SCHELER, Max

Mjesto čovjeka u kozmosu / Max Scheler ; s njemačkoga preveo Marinko Mišković. – Zagreb : Fabula nova, 2005. – 160 str. ; 20 cm. – (Biblioteka Argonaut)

Prijevod djela: Die Stellung des Menschen im Kosmos.

ISBN 953-7207-08-0

2.3 *Filozofija prava. Filozofija politike. Filozofija povijesti*

Za pojedine filozofske discipline koje nemaju određenu oznaku u UDK shemi filozofije, kao što su primjerice filozofija politike, filozofija prava i filozofija povijesti, odabrana je oznaka koja nastaje kombinacijom oznake iz filozofije s oznakom za politiku, pravo, odnosno povijest (*Filozofija politike 1:32, Filozofija prava 1:34, Filozofija povijesti 1:930*). U klasifikaciji takve građe uglavnom se stavlja i druga UDK oznaka, na 321.01 *Opća teorija države. Teorija i filozofija vlasti, 340.12 Filozofija prava, odnosno 930.1 Teorija i filozofija povijesti*. Kada je u pitanju filozofska klasika, uvijek je prva oznaka iz filozofije. Kada je u pitanju suvremena filozofija prava, politike i povijesti, klasifikator procjenjuje hoće li staviti prvu UDK oznaku na filozofiju ili pak na pravo, politiku, tj. povijest.

⁶ Filozofijski rječnik / [autori] Branko Bošnjak ... [et al.], str. 33.

⁷ Burger, Hotimir. Filozofska antropologija. Zagreb : Naprijed, 1993. Str. 29.

Primjeri:

1:32

321.01

ARISTOTELES

Politika / Aristotel ; prijevod i sedmojezični tumač temeljnih pojmova (grčki, latinski, engleski, francuski, njemački, ruski, novogrčki) Tomislav Ladan. – Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 1992. (Bjelovar : Prosvjeta). – 407 str. ; 21 cm. – (Filozofija. Kolo 1, Filozofski klasici ; knj. 4)

Prijevod djela: Politikon biblia okto / Aristoteles. – Usporedo tekst na grčkom i hrv. jeziku. – Bilješke i pogovor prevoditelja: str. 270-353. – Str. 354-376: Pogovor urednika / Josip Talanga. – Bibliografija: str. 377-387. – Index nominum et potiorum verborum ; Predmetno kazalo.

340.12

1:34

VARGA, Csaba

Law and philosophy : selected papers in legal theory / Csaba Varga. – Budapest : Lorand Eotvos University, Faculty of Law, 1994. – XI, 530 str. : ilustr. ; 24 cm. – (Philosophiae iuris : publications of the Project on Comparative Cultures of the Faculty of Law of Lorand Eotvos University in Budapest, ISSN 1218-0610)

Tekst na engl., franc. i njem. jeziku. – Bibliografija: str. [493]-513 i uz tekst. – Kazala.

ISBN 963-462-848-6

I. Filozofija povijesti—Osnovni pojmovi

1:930

1 Kant, I.

BOEHM, Franz

Ontologie der Geschichte / von Franz Boehm. – Tuebingen : J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1933. – 140 str. ; 25 cm. – (Heidelberger Abhandlungen zur Philosophie und ihrer Geschichte ; 25)

Tekst i na unut. str. om. listova. – Bibliografija i bilješke uz tekst.

I. Kant, Immanuel—Filozofija povijesti II. Filozofija povijesti—Ontološki aspekti

Na isti se način, kombinacijom s različitim, odgovarajućim UDK oznakama drugih struka i područja, klasificira građa iz drugih filozofskih disciplina, koje su konstituirane uglavnom u kasnijim povijesnim razdobljima, a ne smatraju se temeljnim filozofskim disciplinama, kao i ona građa u kojoj se tematizira odnos filozofije i drugih znanosti.

Najčešći su primjeri takvih dogovornih klasifikacijskih rješenja sljedeći: *Filozofija znanosti 1:001*, *Filozofija religije 1:2*, *Socijalna filozofija 1:316*, *Filozofi-*

ja odgoja i obrazovanja 1:37, Filozofija matematike 1:51, Filozofija medicine 1:61, Filozofija tehnike: 1:62, Filozofija književnosti 1:82.

2.4 Filozofija kulture

Pojedina povijesna razdoblja sklona su određenim filozofskim disciplinama, temama i pitanjima, dok se nekima bave manje ili nikako, već prema duhu vremena i civilizacijskom trenutku. Jedan od fenomena koji tematizira velik dio filozofske esejistike naših suvremenika jest kultura, koja je danas u središtu zanimanja i šire javnosti. Filozofija kulture nastoji osvijetliti na koji se način u jučerašnjem i današnjem svijetu ozbiljuje čovječnost i humanitet, kako su se nekad i u suvremenosti ostvarivale humane vrijednosti u čovjeku i njegovim djelima, zalaganjem i stvaralaštvom pojedinaca i čitavih zajednica.⁸

UDK shema nudi oznaku *130.2 Filozofija kulture. Sustavi kulture. Teorija kulturnih krugova*, kojoj se u klasifikaciji građe, s obzirom na sadržaj, najčešće dodaju *Opće pomoćne oznake za vrijeme (Tablica 1g)*, *Opće pomoćne oznake za mjesto (Tablica 1e)*, a česta je i kombinacija s UDK oznakama za druge struke.

Primjeri:

130.2(4)

MORIN, Edgar

Misliti Europu / Edgar Morin ; s francuskoga prevela Melita Svetl. – Revidirano i upotpunjeno izd. – Zagreb : Durieux, 1995. (Zagreb : Tipotisak). – 225 str. ; 20 cm

Prijevod djela: *Penser L'Europe*. – Bibliografske bilješke: str. 223-225.

ISBN 953-188-040-9

I. Europska kultura—Pitanje identiteta

130.2(4:5)

316.7(4:5)

930.85(4:5)

SAID, Edward William

Orijentalizam / Edward W. Said ; prijevod Biljana Romić. – Zagreb : Konzor, 1999. (Zagreb : Frigelj offset). – 467 str. ; 21 cm

Prijevod djela: *Orientalism*. – Str. 453-458: Said između Istoka i Zapada / Biljana Romić. – Bibliografske bilješke uz tekst. – Imensko kazalo.

I. Orijentalizam—Postkolonijalna teorija II. Kulturni imperijalizam—Postkolonijalna teorija III. Europska kultura—Postkolonijalna teorija

---

⁸ Filozofijski rječnik / [autori] Branko Bošnjak ... [et al.], str. 224.

130.2:323.12(4=411.16)]"19/20"

323.12(4=411.16)"19/20"

FINKIELKRAUT, Alain

U ime Drugog : razmišljanja o antisemitizmu koji dolazi : [integralni rukopis] / Alain Finkielkraut ; s francuskog prevela Marija Bašić.

Izvornik: Au nome de l'Autre : reflexions sur l'antisemitisme qui vient, Paris : Gallimard, 2003. – Bilješke uz tekst.

U: Europski glasnik. – Zagreb : Hrvatsko društvo pisaca, 1996- . – ISSN 1331-0232. – 8 (2003), 8 ; str. 25-35.

I. Antisemitizam—Europa II. Europska kultura—Problem antisemitizma

130.2:004

111.852:004

7.01:004

STREHOVEC, Janez

Tehnokultura, kultura tehna : filozofska vprašanja novomedijskih tehnologij in kibernetске umetnosti / Janez Strehovec. – Ljubljana : Študentska organizacija Univerze, Študentska založba, 1998. – 256 str., [16] str. s tablama u bojama : ilustr. ; 20 cm. – (Knjižna zbirka Koda)

Bibliografija: str. [252]. – Summary: Philosophy of techoculture, science-fiction and the ultimate issues of person.

ISBN 961-6211-43-9

I. Virtualna kultura—Filozofsko gledište II. Virtualna umjetnost—Filozofsko gledište

Navedeni primjeri pokazuju veliku interdisciplinarnost filozofskog promišljanja kulturoloških fenomena, te nerijetko bibliografska jedinica ima više od jedne oznake. Bogatstvo strukture UDK sustava kombiniranjem različitih oznaka glavnih i pomoćnih tablica omogućuje u klasifikaciji izražavanje i vrlo složenih sadržaja tekstova. Upravo o sadržaju svakoga pojedinog teksta ovisi i redosljed različitih elemenata u strukturi UDK oznake. Ponekad je u klasifikaciji potrebno, prije svega, naglasiti da se u tekstu tematizira kultura određenoga razdoblja, dok je kod nekih drugih tekstova važnije koji se kulturni fenomen ili pak aspekt kulture tematizira.

Suvremena filozofska esejistika tematizira različita kulturna razdoblja, različite kulturološke fenomene današnjega svijeta, modernizam, postmodernu, virtualnu kulturu, nove tehnologije i medije te mijene osobnog identiteta i ponašanje pojedinca u različitim kulturnim krugovima. Multikulturalna klima globaliziranog svijeta, krajem 1980-ih godina, uvodi slogane "raznolikost" i "politička ko-rektnost",⁹ propitkuje se onaj "drugi", ljudska prava, kultura razlike.

---

⁹ Biti, Vladimir. Pojmovnik suvremene književne i kulturalne teorije. Zagreb : Matica hrvatska, 2000. Str. 284.

Primjeri:

130.2"19":159.97

PAIĆ, Žarko

Kultura depresije / Žarko Paić.

U: Književna republika. – Zagreb : Hrvatsko društvo pisaca, 2003- . – ISSN 1334-1057. – 1 (2003), 7/8 ; str. 89-92.

I. Depresija—Zapadna kultura—20. st. II. Zapadna kultura—Pitanje subjekta

Komentar. Kako je prethodno navedeno, redosljed elemenata u strukturi UDK oznake ovisi o sadržaju teksta. U ovom primjeru, uz glavni broj za filozofiju kulture, slijedi opća pomoćna oznaka za vrijeme (*Tablica 1g*), tek potom izražava se odnos filozofije kulture i psihologije. U tekstu se primarno tematizira kultura 20. stoljeća, te depresivnost kao jedno od obilježja suvremenog čovjeka.

130.2(4)"19/20"(049.2)

17.023.34(049.2)

1 Finkielkraut, A.(049.2)

1 Bruckner, P.(049.2)

1 Michea, J.-C.(049.2)

BRUCKNER, Pascal

Vrijednosti suvremenog čovjeka : [razgovor] / Pascal Bruckner, Jean Claude Michea, Alain Finkielkraut ; s francuskog prevela Tara Schneider.

Tematski blok: Povratak emocija. – Bilješke uz tekst.

U: Europski glasnik. – Zagreb : Hrvatsko društvo pisaca, 1996- . – ISSN 1331-0232. – 8 (2003), 8 ; str. 461-477.

I. Finkielkraut, Alain—Intervju II. Bruckner, Pascal—Intervju III. Michea, Jean-Claude—Intervju IV. Zapadna kultura—Pitanje subjekta V. Sreća—Filozofsko gledište

Komentar. Primjer pokazuje način na koji se klasificira tekst u kojem nekoliko sudionika razgovora polemizira, raspravlja na određenu temu, što je nerijetko u filozofiji. Uz UDK oznaku za filozofiju *I*, te ime pojedinog diskutanta – filozofa, dodaje se opća pomoćna oznaka (049.2) *Polemike i rasprave (Tablica 1d)*. Na isti se način klasificiraju intervjuji. Na kraju se uz ime intervjuirane osobe dodaje opća pomoćna oznaka za intervju (047.53).

Predmetna analiza na drugi način rješava problem. Uz autorsku odrednicu (ime filozofa) dodaje se formalna pododrednica "Intervju". Formalna pododrednica "Polemike" uz autorsku odrednicu ima drugi smisao, jer se u tekstu tematizira polemička djelatnost nekog autora, a ne iznosi sama rasprava.

130.2"19":130.31

130.31(4)"19"

1 Levinas, E.

1 Foucault, M.

The QUESTION of the other : essays in contemporary continental philosophy / edited by Arleen B. Dallery and Charles E. Scott. – Albany : State University of New York Press, cop. 1989. – 256 str. ; 24 cm. – (Selected studies in phenomenology and existential philosophy ; 15)

Bibliografske bilješke: str. 223-249. – Kazalo.

ISBN 0-7914-0032-8

I. Levinas, Emmanuel—Pitanje Drugoga II. Foucault, Michel—Pitanje subjekta III. Drugi—Filozofsko gledište—20. st. IV. Postmoderna—Filozofija—Pitanje Drugoga V. Drugi—Feministička teorija

Komentar. Nerijetko se u klasifikaciji filozofskog teksta dodjeljuje više oznaka unutar same skupine filozofije. U tekstu u primjeru razmatra se pitanje subjekta u postmodernoj kulturi 20. stoljeća pa je tekst klasificiran i na filozofiju kulture, i na filozofiju individualnog uma i duha. Unutar te tematike šire razmatra se filozofska misao Levinasa i Foucaulta, pa su dodane još dvije oznake.

130.2"19":32

82.0:32

JANČAR, Drago

Novodobna politička korektnost / Drago Jančar ; sa slovenskog prevela Mirjana Hečimović.

U: Europski glasnik. – Zagreb : Hrvatsko društvo pisaca, 1996- . – ISSN 1331-0232. – 7(2002), 7 ; str. 7-14

I. Politička korektnost—Filozofsko gledište II. Politička korektnost u književnosti—Eseji i studije

2.5 Kulturalna teorija

Srodna je filozofiji kulture nova znanstvena disciplina kulturalna teorija, koja se pojavila posljednjih desetljeća 20. stoljeća u okrilju književne teorije, a razvojem kulturalnih studija producira velik broj tekstova interdisciplinarni naravi, premještajući teorijski interes s književnosti na društveno-kulturalne probleme. Ako pogledamo u rječnik kulturalnih teoretičara,¹⁰ možemo vidjeti da se radi o autorima doista raznolike profesionalne vokacije pa se, uz filozofe, tu nalaze i sociolozi, književni kritičari, teoretičari umjetnosti, antropolozi, politolozi, psihoanalitičari, povjesničari itd. Postupno će kulturalni studiji zahvatiti i sferu prirodnih

---

¹⁰ Dictionary of cultural theorists / edited by Ellis Cashmore and Chris Rojek. London : Arnold, 1999.

znanosti, s obzirom na njihov sve veći utjecaj na suvremenu kulturu u cjelini i na danas vladajuće načine mišljenja.¹¹

Nema jedinstvene, zadane oznake za ove tekstove koji se osim na filozofiju kulture klasificiraju i na druge struke, najčešće na teoriju književnosti, sociologiju kulture, kulturnu antropologiju. Proučavanjem sadržaja teksta klasifikator procjenjuje koliko oznaka dodijeliti dokumentu i koja će oznaka biti prva UDK oznaka. Prva oznaka određuje i fizički smještaj dokumenta u knjižnici.

Primjeri:

130.2"19"

EAGLETON, Terry

After theory / Terry Eagleton. – New York : Basic Books, cop. 2003. – 231 str. ; 21 cm

Kazala.

ISBN 0-465-01774-6

I. Postmoderna—Kulturološko gledište II. Kultura—20. st.—Filozofsko gledište III. Kulturalna teorija—Eseji i studije

130.2"19":316.7

316.728"19"

HIGHMORE, Ben

Everyday life and cultural theory : an introduction / Ben Highmore. – 1st published. – London ; New York : Routledge, 2002. – VIII, 200 str. : ilustr. ; 25 cm
Bilješka o autoru: str. [I]. – Bibliografija: str. 179-193 ; bibliografske bilješke uz svako poglavlje. – Kazalo.

ISBN 0-415-22302-4

I. Svakodnevni život—20. st.—Kulturološke studije II. Zapadna kultura—Pitanje svakodnevnog života III. Kulturalna teorija—Pitanje svakodnevnog života

316.7

130.2

KENDALL, Gavin

Understanding culture : cultural studies, order, ordering / Gavin Kendall and Gary Wickham. – 1st published. – London ; Thousand Oaks ; New Delhi : SAGE Publications, 2001. – VII, 179 str. ; 24 cm

Bibliografija: str. [165]-173. – Kazalo.

ISBN 0-7619-6515-7

I. Kulturalni studiji—Teorija i praksa II. Kultura—Socijalnoantropološko gledište III. Kultura—Filozofsko gledište

---

¹¹ Duda, Dean. Kulturalni studiji : ishodišta i problemi. Zagreb : AGM, 2002.

3 Filozofski sustavi i gledišta

Filozofski sustavi i gledišta 14, druga je, uz filozofske discipline, velika klasifikacijska podskupina na koju se klasificira filozofska građa. Filozofska gledišta u UDK shemi svojim rasporedom slijede povijesni tijek razvoja filozofskog mišljenja, te poteškoća nastaje tek s nepostojanjem oznaka za poneke, što se osobito odnosi na suvremenu filozofsku misao. Ovaj problem postoji i kod filozofskih disciplina, osobito u podskupini epistemoloških gledišta i učenja, gdje također nema oznaka za neke suvremene pravce. Također, jedan dio filozofske esejistike, po svojim karakteristikama i zbog svoje tematske raznovrsnosti, ne pripada niti jednom određenom filozofskom pravcu, a niti okvirima samo jedne filozofske discipline.

Kod klasifikacije takve građe kombinira se oznaka *140.8 Filozofsko gledište*, *svjetonazor*, s *Općom pomoćnom oznakom za vrijeme (Tablica 1g)*, koja označava stoljeće kada je autor živio ili kod suvremenih autora vrijeme nastanka djela.

Primjeri:

140.8"01"

LUCIANUS

Pohvala parazitu ; Pohvala plesu ; Pohvala muhi / Lukijan iz Samosate ; preveo i priredio Yves-Alexandre Tripković. – Zagreb : Naklada Jesenski i Turk, 2005. ([S. l. : s. n.]). – 100 str. ; 18 cm

Prijevod djela: 1. Peri parasitoy ; 2. Peri orcheseos ; 3. Myos egkomion. – Izv. oblik autorova imena: Lucianus. – Bilješke: str. 99-100. 1. Lucianus: Pohvala plesu 2. Lucianus: Pohvala muhi

140.8"198"

BRIDA, Marija

Traženja : filozofski ogledi / Marija Brida. – Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 1989. (Samobor : "Zagreb"). – 383 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Filozofska istraživanja ; knj. 14)

Bibliografija: str. 379-380 i uz tekst. – Resume: Quetes / traduit par Evaine Le Calve-Ivičević.

ISBN 86-81173-04-9

140.8"199"

1 Schelling, F. W. J.

ŽIŽEK, Slavoj

The indivisible remainder : an essay on Schelling and related matters / Slavoj Žižek. - 1st published. – London ; New York : Verso, 1996. – VI, 248 str. ; 24 cm. – (Wo es war)

Bibliografske bilješke uz svako poglavlje. – Kazalo.

ISBN 1-85984-094-9

Na istoj UDK oznaci 140.8, po istom načelu, s dodatkom *Opće pomoćne oznake za vrijeme (Tablica 1g)*, te *Opće pomoćne oznake za oblik (Tablica 1d)*, klasificiraju se i izabrana te sabrana djela pojedinih filozofa.

Primjeri:

140.8"-04/-03"(081)

PLATO

Plato in twelve volumes. – Cambridge, Mass. ; London : Harvard University Press, 1984- . – sv. ; 17 cm

Stv. nasl. preuzet sa sv. 2. – Usporedo grč. tekst i engl. prijevod. – Grč. i lat. pismo. – Pravo ime autora: Aristokle. – Kazalo.

140.8"19"(081)

GADAMER, Hans Georg

Gesammelte Werke / Hans-Georg Gadamer. – Tuebingen : J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1985- . – sv. ; 24 cm

Sk. stv. nasl.

4 Zaključak

U usporedbi s drugim znanstvenim disciplinama filozofija se zbog svoje težnje ka zahvaćanju cjeline, svoje spekulativne prirode, značenjske višeslojnosti i tematske kompleksnosti tekstova najsnažnije opire nastojanjima svake znanstvene, pa tako i knjižnične klasifikacije. Sve veća interdisciplinarnost suvremenih znanstvenih istraživanja te pojava novih znanstvenih disciplina predstavljaju dodatne poteškoće u klasifikaciji.

Pretraživanjem kataloga različitih knjižnica možemo primijetiti priličnu raznolikost rješenja u klasifikaciji pojedinog teksta. Svaki klasifikator stvara neku vrstu vlastitog sustava unutar UDK sheme, poštujući zadana pravila kombiniranja oznaka ovoga klasifikacijskog sustava. Izrada normativne datoteke u kojoj bi se popisala sva načelna rješenja, njegova je primarna zadaća.

Kada u UDK shemi ne nalazimo potrebnu oznaku ili kada sadržaj možemo izraziti samo kombinacijom različitih oznaka, nužna su dogovorna rješenja klasifikacijske oznake. Svako takvo rješenje ima svoje prednosti i nedostatke, no njihovo dosljedno provođenje u klasifikaciji omogućit će prepoznatljivu logičku strukturu knjižničnih kataloga i bibliografija, kao i pregledan raspored građe na policama.

LITERATURA

Biti, Vladimir. *Pojmovnik suvremene književne i kulturalne teorije*. Zagreb : Matica Hrvatska, 2000.

Burger, Hotimir. Filozofska antropologija. Zagreb : Naprijed, 1993.

Dictionary of cultural theorists / edited by Ellis Cashmore and Chris Rojek. London : Arnold, 1999.

Duda, Dean. Kulturalni studiji : ishodišta i problemi. Zagreb : AGM, 2002.

Filozofijski rječnik / [autori] Branko Bošnjak ...[et al.] ; uredio Vladimir Filipović. Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1965.

Grić, Danko. Estetika. Zagreb : Naprijed, 1983.

Mišić, Anto. Rječnik filozofskih pojmova. Split : Verbum, 2000.

Univerzalna decimalna klasifikacija. Prvo hrvatsko srednje izd. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2005-2007. I. dio : Društvene i humanističke znanosti.